15/04/2022

Παυλόπουλος: Οι απαιτήσεις της Ελλάδας έναντι της Γερμανίας για τα θύματα και τις καταστροφές

/ Γνώμες

Προκόπης Παυλόπουλος: Ιδίως στην σημερινή συγκυρία της ρωσικής βαρβαρότητας εις βάρος της Ουκρανίας η ναζιστική θηριωδία μας διδάσκει ότι η βαρβαρότητα του πολέμου δεν είναι, δυστυχώς, οριστικά παρελθόν. Θα γίνει όταν οι μνήμες μένουν ζωντανές και οι κάθε είδους θύτες τιμωρούνται και πληρώνουν για τα εγκλήματά τους. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται και οι έναντι της Γερμανίας απαιτήσεις της Ελλάδας για το κατοχικό δάνειο και τις αποζημιώσεις

Λάρισα, 15.4.2022

Μιλώντας για το βιβλίο του κ. Ανδρέα Ανδρουλιδάκη «Μνήμες Κατοχής: Ανοιχτές πληγές στον χρόνο», ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Προκόπιος Παυλόπουλος επισήμανε, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

«Το βιβλίο του κ. Ανδρέα Ανδρουλιδάκη «*Μνήμες Κατοχής: Ανοιχτές πληγές στον χρόνο*» αποτελεί, ταυτοχρόνως, αφενός μια συγκλονιστική μαρτυρία για τα εγκλήματα της ναζιστικής θηριωδίας και, αφετέρου, ένα διαχρονικό μήνυμα ως

προς ότι, ιδίως στο πλαίσιο της σημερινής συγκυρίας, θα ήταν μέγιστη αυταπάτη να πιστέψουμε ότι η βαρβαρότητα του πολέμου αποτελεί οριστικά παρελθόν. Μπορεί και πρέπει, για χάρη του Ανθρωπισμού, της Δημοκρατίας και του Πολιτισμού μας, να καταστεί οριστικά παρελθόν εφόσον γίνει πράξη το «*ποτέ ξανά* ». Και τούτο προϋποθέτει πως οφείλομε να κρατάμε τις τραγικές μνήμες των θυμάτων και των ανείπωτων καταστροφών ζωντανές και να κάνουμε αυτό που επιτάσσει η πεμπτουσία του Κράτους Δικαίου και της Δικαιοσύνης. Δηλαδή οι κάθε είδους θύτες, δίχως εξαιρέσεις, να τιμωρούνται και να πληρώνουν, με βάση τους κανόνες της Διεθνούς Νομιμότητας, για τα εγκλήματά τους.

Α. Ο κ. Ανδρέας Ανδρουλιδάκης έγραψε ένα πραγματικά βιωματικό βιβλίο. Με αφετηρία τις αναμνήσεις του από το μαρτύριο της γιαγιάς του, την οποία έκαψαν ζωντανή τα ναζιστικά στρατεύματα στην Καλή Συκιά, στο Ρέθυμνο της Κρήτης, μπροστά στα μάτια της δεκατριάχρονης μητέρας του, ο συγγραφέας «*ξυπνάει* » τις μνήμες για τις τραγωδίες που έζησαν τα 152 μαρτυρικά μας χωριά –καθένα κι ένα «*θυσιαστήριο*»- κατά την τριπλή, ουσιαστικώς, κατοχή, την ναζιστική, την φασιστική και την βουλγαρική. Η υπέροχη ποίησή του συνυφαίνεται με την Ιστορία, ορθότερα δε η Ιστορία γίνεται το «*υφάδι*», με το οποίο ο κ. Ανδρέας Ανδρουλιδάκης «*πλάθει*», στον «*αργαλειό*» της λογοτεχνικής δημιουργίας, το σκηνικό ενός παρελθόντος που πρέπει να το διατηρούμε άσβεστο στην μνήμη μας για να μην το ξαναζήσουμε. Το πολύτιμο φωτογραφικό υλικό και τα εξίσου πολύτιμα στοιχεία από τα γερμανικά αρχεία έρχονται να δείξουν πως όσα διηγείται με στίχους ο κ. Ανδρέας Ανδρουλιδάκης δεν ανήκουν στον χώρο του μύθου αλλά, όλως αντιθέτως, ανταποκρίνονται πλήρως στην φρίκη της τότε πραγματικότητας.

Β. Καθώς προείπα, η βαρβαρότητα του πολέμου που ζούμε σήμερα, μέσ’ από την ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, κατά παράβαση κάθε έννοιας Ανθρωπισμού, Δημοκρατίας και Διεθνούς Νομιμότητας και μέσ’ από το αντίστοιχο δράμα του δεινώς χειμαζόμενου Λαού της Ουκρανίας, μας δείχνουν ότι το λογοτεχνικό εγχείρημα του κ. Ανδρέα Ανδρουλιδάκη κάθε άλλο παρά αναφέρεται μόνο στο ιστορικό παρελθόν. Ανταποκρινόμενο στο απόφθεγμα που αποδίδεται στον Λαμαρτίνο, και σύμφωνα με το οποίο η Ιστορία διδάσκει τα πάντα, ακόμη και το μέλλον, μας δείχνει ότι, δυστυχώς, δεν έχουμε διδαχθεί τα όσα οφείλαμε να έχουμε διδαχθεί από την ναζιστική θηριωδία και βαρβαρότητα. Για παράδειγμα, και τηρουμένων των ιστορικών αναλογιών, η Διεθνής Κοινότητα και η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν ανέλαβαν την ευθύνη τους όταν η Τουρκία, περιφρονώντας με στυγνό θράσος το Διεθνές Δίκαιο και την Διεθνή Νομιμότητα, εισέβαλε στην Μαρτυρική Κύπρο το 1974. Και έκτοτε, κοντά μισό αιώνα πια, κατέχει το ένα τρίτο της Κυπριακής Δημοκρατίας, πλήρους Μέλους της Διεθνούς Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δίχως την παραμικρή κύρωση, επομένως ατιμώρητη. Και σήμερα μάλιστα το ΝΑΤΟ και η Ευρωπαϊκή Ένωση όχι απλώς συντηρούν την έναντι

της Τουρκίας προκλητική ανοχή, αλλά «*σπεύδουν*» να της αναγνωρίσουν και ρόλο «*ειρηνοποιού*» στον πόλεμο της Ρωσίας εναντίον της Ουκρανίας, με βάση την επίκληση της, δήθεν, σημαντικής «*γεωστρατηγικής*» της θέσης! Με τον τρόπο αυτό «*επικροτούν*», κατ' ουσία, την επιβολή του «*δικαίου του ισχυρού*» έναντι της «*ισχύος του Δικαίου*», όταν θα έπρεπε, υιοθετώντας κυρώσεις κατά της Τουρκίας, να έχουν δείξει, προ πολλού, στην Ρωσία ότι το έγκλημά της εναντίον της Ουκρανίας δεν θα έμενε, κατ' ουδένα τρόπο, ατιμώρητο. Ίσως δε τούτο να είχε αποτρέψει τον Πούτιν από το να επιχειρήσει αυτή την αδιανόητη πρόκληση εναντίον όχι μόνο του μαρτυρικού Λαού της Ουκρανίας αλλά και εναντίον της Διεθνούς Ειρήνης και της Διεθνούς Νομιμότητας.

Γ. Ο Ελληνισμός, ήτοι η Ελλάδα και η Κύπρος, διακηρύσσουν προς πάσα κατεύθυνση ότι στο μέτρο που τους αναλογεί δεν πρόκειται, ζώντας την φρίκη της Ουκρανικής τραγωδίας, να επιτρέψουν την αναβίωση της βαρβαρότητας. Συμπαριστάμεθα, χωρίς προϋποθέσεις και δολιχοδρομίες –όπως, δυστυχώς, πράττει η Τουρκία– στην Ουκρανία και στον Λαό της, καταδικάσαμε και καταδικάζουμε απεριφράστως την ρωσική εισβολή και αυθαιρεσία και συμφωνήσαμε αλλά και θα συμφωνήσουμε ομοθύμως στο να επιβληθούν και στο μέλλον, εις βάρος του αδίστακτου εισβολέα, οι προβλεπόμενες από το Διεθνές Δίκαιο κυρώσεις. Είναι όμως αυτονόητο χρέος μας, ακριβώς για να μην εδραιωθεί η επιλεκτική εφαρμογή της Διεθνούς Νομιμότητας και για να υπηρετήσουμε στο ακέραιο τις αρχές και τις αξίες που, από την εποχή της ναζιστικής θηριωδίας, επιβάλλει το «*ποτέ ξανά*», πως θ' απαιτήσουμε να υποστεί, στο ακέραιο, και η Τουρκία τις κατά το Διεθνές Δίκαιο κυρώσεις, για την βαρβαρότητά της κατά του Κυπριακού Λαού και για την κατοχή μεγάλου τμήματος του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας, δηλαδή για την συνακόλουθη ωμή παραβίαση της εδαφικής ακεραιότητάς της και της Εθνικής Κυριαρχίας της.

Δ. Ολοκληρώνοντας αυτή την συμβολή μου στην παρουσίαση του βιβλίου του κ. Ανδρέα Ανδρουλιδάκη και γυρνώντας, μοιραίως, πίσω στα χρόνια της ναζιστικής θηριωδίας, επιπροσθέτως δε επαναλαμβάνοντας το «*δεν ξεχνάμε, ποτέ ξανά*», έχω στοιχειωδώς χρέος να υπενθυμίσω την εξής πάγια Εθνική Θέση μας: Μέσα σε αυτό το πλαίσιο Ιστορικής Μνήμης -και μακριά από κάθε λογική αντεκδίκησης, που είναι παντελώς ξένη σ' εμάς, τους Έλληνες- εντάσσουμε και τις αξιώσεις της Ελλάδας ως προς το κατοχικό δάνειο και τις εν γένει αποζημιώσεις για τα θύματα και τις υλικές καταστροφές της ναζιστικής θηριωδίας. Και τούτο διότι η Δικαιοσύνη της Ιστορίας, προκειμένου το μήνυμα «*δεν ξεχνάμε, ποτέ ξανά*» να καταστεί πράξη, απαιτεί από τους θύτες να ολοκληρώσουν την «*συγγνώμη*» τους, αποδίδοντας στην Ελλάδα αυτό που δικαιωματικώς της ανήκει. Πράγμα που σημαίνει πως αν η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας εννοεί και αναγνωρίζει, στο ακέραιο, τις ευθύνες της για το ναζιστικό παρελθόν της οφείλει, αμέσως, να πράξει έναντι της Ελλάδας εκείνο, το οποίο επιβάλλει τόσον η

Ιστορική διαδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και ο κοινός μας Ευρωπαϊκός Πολιτισμός, ιδίως δε ο κοινός μας Ευρωπαϊκός Νομικός Πολιτισμός. Και επ' αυτού υπενθυμίζω τις βασικές μας θέσεις ως προς τις ως άνω αξιώσεις μας. Διευκρινίζεται, ευθύς εξ αρχής, ότι έχουμε να κάνουμε με δύο διαφορετικά, από νομική άποψη, θέματα. Ήτοι:

1. Πρώτον, με το κατοχικό δάνειο προς την Γερμανία, το οποίο συνήφθη υποχρεωτικώς –ορθότερα με καταναγκαστικό και εκβιαστικό τρόπο- μεταξύ της κατοχικής Ελληνικής κυβέρνησης και της Γερμανίας, προς συντήρηση των στρατευμάτων κατοχής. Εδώ πρόκειται, λοιπόν, από νομική σκοπιά για ενοχή εκ συμβάσεως. Άρα, η αντίστοιχη εκ της συμβάσεως απαίτηση της Ελλάδας είναι ενδοσυμβατικής -και όχι αδικοπρακτικής- προέλευσης.

α) Σε αυτήν την απαίτηση προστίθενται ποσά, τα οποία προκύπτουν από συναφείς προς την δανειακή σύμβαση αιτίες, όπως είναι ιδίως οι τόκοι υπερημερίας λόγω μη έγκαιρης εξόφλησης.

β) Για την απαίτηση αυτή δεν τίθεται ούτε θέμα παραγραφής ούτε θέμα παραίτησης. Τίθεται μόνο ζήτημα συνολικού υπολογισμού της ως σήμερα. Ας σημειωθεί, ότι η Ελληνική θέση γίνεται νομικώς τόσο περισσότερο ισχυρή, όσον η αποπληρωμή του δανείου είχε αρχίσει ήδη από την κατοχική περίοδο.

2. Και, δεύτερον, με τις αποζημιώσεις λόγω ανθρώπινων θυμάτων και υλικών καταστροφών στην Ελλάδα από τις δυνάμεις κατοχής.

α) Επισημαίνεται, πριν απ' όλα, ότι το 1946, στην Διάσκεψη των Παρισίων, είχε προσδιορισθεί ένα –κατά προσέγγιση- ποσό τέτοιων αποζημιώσεων προς την Ελλάδα ύψους 7,5 δισ. δολαρίων. Κυρίως δε επισημαίνεται μ' έμφαση ότι το 1953, με την Συμφωνία του Λονδίνου, δεν «*χαρίσθηκαν*» στην Γερμανία οι οφειλές της λόγω πολεμικών αποζημιώσεων, όπως η γερμανική πλευρά «*τεχνηέντως* » φαίνεται να διατείνεται.

α1) Η Συμφωνία αυτή απλώς έθεσε «*σε αδράνεια*» τις οφειλές της Γερμανίας ως την υπογραφή, κατά το Διεθνές Δίκαιο (Δίκαιο του Πολέμου), «*Συμφώνου Ειρήνης* » μεταξύ της τελευταίας και των Δυνάμεων που νίκησαν στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Πρόκειται νομικώς για ένα είδος lato sensu «*αναβλητικής αίρεσης* », σχετικά με την εξόφληση των υποχρεώσεων της Γερμανίας, επειδή τότε θεωρήθηκε ότι αυτή δεν διέθετε –πρωτίστως λόγω της διαίρεσής της σε Δυτική και Ανατολική- την κατά το Διεθνές Δίκαιο απαιτούμενη πολιτειακή υπόσταση για ανάληψη και εκπλήρωση συναφών υποχρεώσεων.

α2) Τούτο –ήτοι η ικανότητα σύναψης «*Συμφώνου Ειρήνης*»- επήλθε το 1990. Όταν, μετά την επανένωση της Γερμανίας, η τελευταία απέκτησε ενιαία, νομικώς, πολιτειακή υπόσταση και κυριαρχία. Ειδικότερα, το 1990 υπογράφηκε το λεγόμενο

«*Σύμφωνο 2 + 4*» μεταξύ της ενωμένης πλέον Γερμανίας και ΗΠΑ, ΕΣΣΔ, Γαλλίας και Αγγλίας.

α3) Γίνεται δε σήμερα, γενικώς και επισήμως, δεκτό –de facto δε το έχει αποδεχθεί και η Γερμανία, αφού στην βάση αυτή στηρίζει την εν γένει κυριαρχία της- ότι το ως άνω Σύμφωνο επέχει την θέση του «*Συμφώνου Ειρήνης* » που προβλέπει, κατά το Διεθνές Δίκαιο, η προαναφερόμενη Συμφωνία του Λονδίνου του 1953. Και τούτο διότι μόνον έκτοτε η Γερμανία μπορούσε να υπογράψει ένα τέτοιο «*Σύμφωνο*», δεδομένου ότι μόνο τότε, κατά τα προλεχθέντα, απέκτησε την ενότητά της και την ενιαία κυριαρχία της μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

α4) Το «*Σύμφωνο 2 + 4*» καλύπτει, λόγω της νομικής φύσης του αλλά και της γενικότητάς του, και τα μη συμβαλλόμενα πλην όμως «*παθόντα*» από την γερμανική κατοχή Κράτη, όπως η Ελλάδα. Είναι δηλαδή νομικό κείμενο γενικής εφαρμογής.

β) Η από Ελληνικής πλευράς νομική βάση των αποζημιωτικών απαιτήσεων κατά της Γερμανίας βρίσκει σταθερό έρεισμα κυρίως στις διατάξεις του άρθρου 3 της Δ΄ Σύμβασης της Χάγης του 1907, οι οποίες κωδικοποίησαν και τις ως τότε διατάξεις του Δικαίου του Πολέμου.

β1) Κατά τις διατάξεις αυτές: «*Ο εμπόλεμος όστις ήθελε παραβιάσει τας διατάξεις του Κανονισμού θα υποχρεούται, αν συντρέχει λόγος, εις αποζημίωσιν, θα είναι δε υπεύθυνος δια πάσας τας πράξεις τας διαπραχθείσας υπό των προσώπων των μετεχόντων της στρατιωτικής του δυνάμεως*». Επέκεινα, οι διατάξεις των άρθρων 46 και 47 του «*Κανονισμού Νόμων και Εθίμων του Πολέμου στην ξηρά*», ο οποίος είναι προσαρτημένος στην Δ΄ Σύμβαση της Χάγης του 1907, καθιερώνουν και τις δύο θεμελιώδεις αρχές του Δικαίου του Πολέμου, ήτοι τις αρχές της προστασίας του σεβασμού του Ανθρώπου και της ατομικής ιδιοκτησίας.

β2) Όλες αυτές τις αρχές επικαιροποίησε η απόφαση του Διεθνούς Στρατιωτικού Δικαστηρίου της Νυρεμβέργης, το 1946. Αυτό είχε αποδεχθεί, έναντι της Ελληνικής Κυβέρνησης, επισήμως, το 1965, ο τότε Καγκελάριος Λούντβιχ Έρχαρτ. Ο ίδιος δε είχε μιλήσει για επανορθώσεις ύψους 500 εκ. γερμανικών μάρκων.

3. Εξ όσων εκτέθηκαν προκύπτει ότι οι ως άνω αξιώσεις μας, από τις οποίες ουδέποτε και καθ’ οιονδήποτε τρόπο έχουμε παραιτηθεί, είναι πάντα νομικώς ενεργές –πράγμα που σημαίνει ότι δεν τίθεται, κατ’ ουδένα τρόπο, θέμα παραγραφής- και δικαστικώς επιδιώξιμες.

α) Και ο κοινός μας Ευρωπαϊκός Νομικός Πολιτισμός, ως μέρος του εν γένει κοινού μας Ευρωπαϊκού Πολιτισμού που συντίθεται από τις διατάξεις αλλά και από τις θεμελιώδεις αρχές και τις αξίες της Ευρωπαϊκής και της Διεθνούς Νομιμότητας,

επιβάλλει την σχετική απόφαση να την λάβει αρμόδιο δικαιοδοτικό Forum, με βάση το σύνολο του εφαρμοζόμενου, εν προκειμένω, Διεθνούς Δικαίου. Η θέση αυτή είναι, κυριολεκτικώς, Εθνική και, κατά συνέπεια, αδιαπραγμάτευτη. Πολλώ μάλλον όταν την ενισχύει, πλέον, καταλυτικώς η πρόσφατη γνωμοδότηση (2019) της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Εμπειρογνωμόνων του Γερμανικού Κοινοβουλίου (Bundestag). Η οποία αφενός αναγνωρίζει ότι δεν τίθεται ζήτημα παραίτησης ή παραγραφής των αξιώσεων στην Ελλάδα. Και, αφετέρου, προτρέπει, «*expressis verbis*», την γερμανική πλευρά ν' αποδεχθεί την προσφυγή Ελλάδας και Γερμανίας στο αρμόδιο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

β) Και κατά τούτο, μόνο προβληματισμό προκαλεί η από 18.10.2019 απόρριψη της, από τον Ιούνιο του ίδιου έτους, πλήρως τεκμηριωμένης ρηματικής διακοίνωσης της Ελλάδας -αλλά και μεταγενέστερες, άμεσες ή έμμεσες, απορρίψεις- αναφορικά με την προοπτική προσφυγής σε αρμόδιο δικαιοδοτικό Forum, για την οριστική επίλυση της σχετικής διαφοράς ως προς τις αξιώσεις της Ελλάδας αναφορικά με το κατοχικό δάνειο και τις αποζημιώσεις. Η προαναφερόμενη άρνηση της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, αγνοώντας όλα τα κατά τ' ανωτέρω, πλήρως τεκμηριωμένα, νομικά επιχειρήματα, εμφανίζεται παντελώς αναιτιολόγητη, δοθέντος ότι έρχεται σε αντίθεση και προς την Ευρωπαϊκή και προς την Διεθνή Νομιμότητα. Επιπλέον, η άρνηση αυτή είναι άκρως αντιφατική και υποκριτική, αφού δεν είναι νοητό και αποδεκτό, από πλευράς συνεπούς διεθνούς συμπεριφοράς, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας από την μια πλευρά να επιχειρεί, σε πολλές περιπτώσεις, να «*παραδώσει μαθήματα*» σεβασμού, εκ μέρους άλλων Κρατών, της Διεθνούς και της Ευρωπαϊκής Νομιμότητας, όπως το πράττει και σήμερα με αφορμή την βάρβαρη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Και, από την άλλη πλευρά, ν' αρνείται την συμμόρφωσή της προς αυτές, όταν μάλιστα πρόκειται για θύματα και ζημίες προερχόμενες από το εφιαλτικό ναζιστικό της παρελθόν, το οποίο έχει, δημοσίως και διεθνώς, καταδικάσει και αποκηρύξει, με κάθε μέσο και με κάθε τρόπο.

Υπό τις συνθήκες αυτές είναι βέβαιο ότι με την προαναφερόμενη συμπεριφορά της η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποσκάπτει, «*εκ των έσω*», την αξιοπιστία της και το κύρος της, σ' Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο. Όπως είναι λοιπόν αυτονόητο, η Ελλάδα δεν αποδέχεται, ούτε πρόκειται ν' αποδεχθεί, καθ' οιονδήποτε τρόπο, την άρνηση αυτή. Πράγμα που σημαίνει ότι θα επανέλθει εν προκειμένω, δίνοντας ακόμη μεγαλύτερη έκταση και έμφαση στα νομικά -και όχι μόνο- επιχειρήματά της. Αυτή την στάση της Ελλάδας επιβάλλει, πολύ περισσότερο, και η σημερινή συνεπής και ειλικρινής στάση της τόσο για την ρωσική βαρβαρότητα στην Ουκρανία όσο και για την τουρκική βαρβαρότητα στην Μαρτυρική Κύπρο.»